

Kant i el sastre perfecte

Tothom que ha fet una mica de filosofia del batxillerat ha de recordar allò de Kant, el problema dels judicis sintètics a priori. Sempre s'ha dit, explica Kant, que els judicis han de ser o bé analítics, i per tant a priori, o bé sintètics i a posteriori. En els primers, fem una afirmació sobre la base d'una anàlisi prèvia conceptual, com ara quan diem: "Els polítics honestos no accepten regals interessats." En realitat, no afirmem res que no sabérem per endavant, ja que la definició de *polític honest* inclou el fet o condició de no acceptar aquests obsequis. En els segons, el judici o afirmació es fonamenta en l'observació empírica dels fets: mirem què passa i després de mirar –és a dir, a posteriori–, ho relacionem i podem assegurar, per exemple: "Alguns polítics valencians han acceptat regals interessats." Amb això, si realment és fruit de l'experiència, haurem guanyat una mica de coneixement nou sobre la realitat. El problema, cavil·lava Kant, és si també hi ha judicis que siguen mig i mig, l'una cosa i l'altra, és a dir, sintètics i a priori: que siguen resultat de la raó i que alhora ens diguen alguna cosa nova sobre el món. La qüestió és una mica complicada, o almenys ho sembla de tant en tant, i de fet ha donat peu a molta literatura. Fins i tot a una mica de literatura divertida, com la que apliquen els filòsofs de Harvard Daniel Klein i Thomas Cathcart en un llibre que els recomane vivament si volen passar unes hores ben profitoses entre somriures i meditacions. El llibre es diu *Plató i un ornitorinc entren en un bar* (Ed. La Campana) i és un petit manual de filosofia explicada amb l'ajut d'acudits. En un dels quals, en el capítol dedicat a Kant, apareix clarament què pot arribar a passar quan es confonen les afirmacions sintètiques a posteriori amb les analítiques a priori. Conten així l'acudit: Un home s'emprova un vestit fet a mida i diu al sastre: "Necessite que m'escurce aquesta màniga! És cinc centímetres massa llarga!" "No, ja ho veurà, doblegue el braç així –diu el sastre– i la màniga li puja." "Bé, d'acord –diu l'home–, però ara fixe's en el coll! Quan doblegue el braç, el coll em puja fins a mig clatell." "No passa res –diu el sastre–. Alce

Joan Francesc Mira

el cap i tire'l enrere. Perfecte." "Però ara l'espatlla esquerra em queda deu centímetres més baixa que la dreta", diu l'home. "Cap problema –diu el sastre–. Incline el tronc cap a la dreta i les espatlles se li igualaran." L'home surt de la botiga amb el

vestit posat, el braç dret doblegat sobresortint-li, el cap alçat i tirat enrere, i amb el tronc inclinat cap a la dreta. Tot plegat, fa que camine espasmòdicament, a batzegades. En aquell moment, dos vianants el veuen. El primer diu: "Mira aquest pobre home esguerrat. Fa encongir el cor." "Sí –diu el segon–, però el seu sastre deu ser un geni! El vestit que porta li escau meravellosament bé!"

Ara, seguint l'exposició dels autors, i afegint-hi encara una mica de literatura, podem observar com és de fàcil confondre els termes de la qüestió. Per als vianants que el veuen, afirmar que el sastre és molt bo perquè el vestit escau tan bé a un cos esguerrat, és un judici sintètic, derivat a posteriori de la seua experiència. Per al sastre, afirmar que el vestit que ha fet és perfecte per al client, també deriva aparentment de l'experiència, però d'on procedeix realment és de la idea que qualsevol vestit que ell fa serà, a priori, perfecte, ja que serà el client qui adaptarà el cos al vestit. Això mateix deuen pensar els polítics, valencians o no, del PP o no, quan asseguren que allò que han rebut com a obsequi (posem per cas vestits d'alta sastreria: és un exemple triat a l'atzar) no pot afectar la pròpia honestedat. Perquè l'honestedat pròpia és incompatible amb l'acceptació de regals interessats, siguen vestits o no, de tal manera que si els hagueren acceptat ja no serien honestos. Però com que són honestos, la constatació empírica de l'existència del regal ha de ser efecte d'una confusió en els termes: o els vestits no poden ser regals, o han de ser uns regals de tal mena que no corresponguen al concepte d'obsequi incompatible amb l'honestedat del polític. Vostès potser no ho veuen clar, però és claríssim. És qüestió de saber què compta més, si l'anàlisi o la síntesi, a priori o a posteriori, i com es combina tot plegat. Kant no en tenia la culpa.

“O els vestits no poden ser regals, o han de ser uns regals de tal mena que no corresponguen al concepte d'obsequi incompatible amb l'honestedat del polític. Vostès potser no ho veuen clar, però és claríssim. És qüestió de saber què compta més, si l'anàlisi o la síntesi, a priori o a posteriori, i com es combina tot plegat”